

ارتباط بین والدین هلیکوپتری با نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند در نوجوانان: نقش تعدیل‌گر جنسیت

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۸/۱۸ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۳/۱۲/۱۲

آرزو اصغری^{۱*}، ساجده صحرائورد^۲

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: این پژوهش با هدف بررسی ارتباط بین والدین هلیکوپتری با نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند در نوجوانان: نقش تعدیل‌گر جنسیت انجام شد.

روش: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه‌آماری پژوهش کلیه دانش‌آموزان مقطع نهم، دهم و یازدهم منطقه ۲ شهر گرگان در سال ۱۴۰۲ بود که با استفاده از جدول مورگان ۳۲۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش پرسش‌نامه‌های والدین هلیکوپتری پیستلا و همکاران (۲۰۲۰)، نیازهای بنیادین روان‌شناختی لاگاردیا و همکاران (۲۰۰۰) و رفتارهای جامعه‌پسند لوئیس پتر (۲۰۰۲) بود. داده‌های پژوهش با تحلیل رگرسیون چندگانه سلسه مراتبی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج به دست آمده نشان داد که والدین هلیکوپتری می‌تواند، نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند را پیش‌بینی کند ($p < 0/05$). ضریب تعیین تعدیل‌شده نشان داد، والدگری هلیکوپتری توانست ۲۳ درصد از واریانس نیازهای بنیادین روان‌شناختی و ۳۰ درصد رفتارهای جامعه‌پسند را تبیین کند. همچنین جنسیت در رابطه والدین هلیکوپتری با نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند دختران نقش تعدیل‌کننده داشت.

نتیجه‌گیری: براساس نتایج حاصل از این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت، عوامل مختلفی از جمله جنسیت و والدگری هلیکوپتری بر نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند دختران اثر می‌گذارند.

کلمات کلیدی: والدین هلیکوپتری، نیازهای بنیادین روان‌شناختی، رفتارهای جامعه‌پسند، جنسیت.

۱. ستادیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کوثر بجنورد، بجنورد، ایران.

*نویسنده مسئول: azasghari@gmail.com

۲. کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه غیرانتفاعی تابران، مشهد، ایران.

Relationship between Helicopter Parenting with Basic Psychological Needs and Prosocial Behaviors in Adolescents: The Moderating role of Gender

Received: 2024/11/08

Accepted: 2025/03/02

Arezou Asghari^{1*}, Sajedah Sahranavard²

Original Article

Abstract

Introduction: This study examines the relationship between helicopter parenting and adolescents' basic psychological needs and prosocial behaviors, with gender as a moderating factor.

Method: This descriptive-correlational study targeted all ninth-, tenth-, and eleventh-grade students in the 2nd district of Gorgan city in 2023. A sample of 320 participants was selected using convenience sampling, determined by Morgan's table. Data were collected with the Helicopter Parenting Questionnaire (Pistella et al., 2020), Basic Psychological Needs Scale (LaGuardia et al., 2000), and Prosocial Behaviors Scale (Penner, 2002). Hierarchical multiple regression analysis was employed to analyze the data.

Results: Results indicated that helicopter parenting significantly predicts basic psychological needs and prosocial behaviors ($p < 0.05$). The adjusted coefficient of determination revealed that helicopter parenting accounted for 23% of the variance in basic psychological needs and 30% in prosocial behaviors. Additionally, gender moderated the relationship between helicopter parenting and both basic psychological needs and prosocial behaviors, with stronger effects observed among girls.

Conclusion: These findings suggest that helicopter parenting and gender play significant roles in shaping adolescents' basic psychological needs and prosocial behaviors, particularly among girls, offering insights for tailored interventions.

Keywords: Helicopter Parenting, Basic Psychological Needs, Prosocial Behaviors, Gender.

1. Assistant Professor, Faculty of Humanities, Kosar University of Bojnord, Bojnord, Iran.

*Corresponding Author: azasghari@gmail.com

2. Master of Science in General Psychology, Tabaran Non-Profit University, Mashhad, Iran

مقدمه

دوره نوجوانی یکی از اساسی‌ترین مراحل تحول انسان می‌باشد که می‌تواند تحول سلامت روانی مثبت و بهنجار فرد را در بزرگسالی تحت تأثیر قرار دهد و سهم قابل توجهی را در رشد شخصیت آدمی دارد (یانگ، تالی، پاریس، رامیرز، بالنباوگ^۱ و همکاران، ۲۰۲۳). در واقع، این دوره به دلیل تأثیرگذاری گسترده بر حوزه‌های مختلف زندگی فردی، تحصیلی و اجتماعی، همواره مورد توجه روان‌شناسان، والدین و متخصصان بوده است. تحقیقات نشان می‌دهد که در بین عوامل مختلفی که در پرورش و شخصیت سالم در کودکان و نوجوانان مؤثرند، نحوه برخورد و ارتباط والدین و کودک از مهمترین و بنیادی‌ترین عوامل محسوب می‌شود (کرتیگا، ساین، چان و کالتابیانو^۲، ۲۰۲۳). در حالیکه سبک‌های والدگری عمدتاً در سبک‌های مقتدرانه، مستبدانه و سهل‌گیرانه دسته‌بندی می‌شوند، اما سبک جدیدی از تعامل والدین و فرزندان با نام والدگری هلیکوپتری مطرح شده است. این اصطلاح برای توصیف والدینی که بیش از اندازه در زندگی فرزندان خود نقش دارند، استفاده می‌شود (کارون، گارتزل، روتبلوم، کوه و باس^۳، ۲۰۲۲). والدگری هلیکوپتری فرایندی است که پدر و مادر هرگز به فرزندانشان اجازه ارتکاب اشتباه و تجربه استرس را نمی‌دهند. در چنین شیوه تربیتی، والدین به‌طور مداوم از فرزندان حمایت و پشتیبانی می‌کنند. بنابراین، چنین شرایطی ممکن است به عنوان مانعی برای رشد مهارت‌های حل مسئله و تصمیم‌گیری در نوجوانان تلقی گردد (پیستلا ایسولانی، مورلی، ایزو و بایوکو^۴، ۲۰۲۲). چهار ویژگی برای والدین هلیکوپتری شناسایی شده است که عبارت‌اند از: پیشگویی در حل مسئله و ریسک‌گریزی، مشاوره بیش از حد و درگیر شدن عاطفی با کودکان، کنترل خود جهت‌دهی کودکان و ارائه کمک‌های محسوس فراوان (خیری‌پور و نیکنام، ۱۴۰۱)، این والدین از اقتدار زیادی برخوردارند به‌گونه‌ای که همواره در حال تصمیم‌گیری برای مراحل بعدی زندگی کودکان و نوجوانان خود هستند، بدون آنکه مهارت‌های کافی برای کسب استقلال را به آنها بیاموزند (پورشهریار، فولادی و اسکندری جم، ۱۴۰۲).

سبک والدگری مناسب که در آن گرمی در روابط، حمایت از استقلال و نداشتن سبک کنترلی وجود داشته باشد، باعث بهبود احساس شایستگی و ارضاء نیازهای بنیادین روان‌شناختی در فرزندانشان می‌شود (صلاحی و کریمی، ۱۳۹۹). نظریه‌ی خود تعیین‌گری فرض را بر آن نهاده که مجموعه‌ای از نیازهای اساسی روان‌شناختی، برای سلامتی و رشد انسان لازم و ضروری می‌باشند (مارتلا و رایان^۵، ۲۰۲۰). نیازهای بنیادین روان‌شناختی متمرکز بر انگیزه‌های درونی، بیرونی و پرداختن به ۳ نیاز اساسی (خودمختاری، شایستگی و ارتباط) در انسان است. این نیازها فطری و برای رشد و بهزیستی روان‌شناختی انسان ضروری هستند (شادجو، قنبری پناه، درتاج و قاسمی، ۱۴۰۱). در این نظریه فرض بر آن است که افراد بشر فعال، با تمایلات ذاتی و عمیق تکامل یافته و در جهت ترقی و رشد روان‌شناختی هستند. در حقیقت موجود انسانی از هنگام تولد گرایش آشکاری را برای دنبال کردن چالش‌ها، تازگی‌ها و فرصت‌هایی برای یادگیری که از انگیزه‌ی درونی آنها نشأت می‌گیرد را از خود نشان می‌دهند (ژانگ فنگ، فو، هی و ترول^۶، ۲۰۲۲). نیازهای بنیادین روان‌شناختی به هم وابسته هستند؛ بدین معنا که ارتباط توأم با صمیمیت و پذیرش متقابل، موجب افزایش خودمختاری، احساس خودمختاری در انجام دادن تکالیف سبب افزایش شایستگی و افزایش شایستگی موجب احساس پذیرش و وابسته بودن به محیط و افراد می‌شود (زارع، هاشمی و عبدالهی، ۱۴۰۱). نیازهای بنیادین روان‌شناختی (خودمختاری، شایستگی و ارتباط) و مراقبت والدینی به صورت مستقیم، و کنترل والدینی به صورت معکوس، تحول مثبت نوجوانی را پیش‌بینی می‌کنند (تابع بردبار، اسماعیلی و کارآمد، ۱۳۹۹).

1. Young, Tully, Parris, Ramirez, Bolenbaugh
2. Keerthigha, Singh, Chan & Caltabiano
3. Carone, Gartrell, Rothblum, Koh & Bos
4. Pistella, Isolani, Morelli, Izzo & Baiocco
5. Martella & Ryan
6. Zhang, Feng, Fu, Liu, He, Turel

شواهد پژوهشی نشان داد، در صورتی که نیازهای بنیادین روان‌شناختی برآورده شوند احساس اعتماد به خود و خودارزشمندی در افراد شکل می‌گیرد اما در صورت ممانعت و عدم برآورده شدن این نیازها، فرد ادراکی شکننده، منفی، بیگانه و انتقادی از خود پرورش خواهد داد (کاو، لی و یی،^۱ ۲۰۲۰)، که منجر به شکل‌گیری پاسخ‌های دفاعی و پیامدهای منفی عاطفی و رفتاری مانند افسردگی و خشم در افراد می‌شود و به رفتارهای پرخطر مثل تهدید و ارباب، خشم و زورگویی، رفتارهای اعتیادآور و به صورت کلی رفتارهای جامعه‌ستیزانه در آنها می‌انجامد (یعقوب‌زاده، جبل‌عاملی، کاظمی و حقایق، ۱۴۰۱). جامعه انسانی برای استمرار حیات خویش ملزم به تبعیت از هنجارها بوده و افراد جامعه برای نمایش هم‌نوايي با هنجارها و تداوم نظم، باید رفتارهایی را انجام دهند که از نظر اجتماع پسندیده است و به سمت اجتماع‌گرایش دارد (یولداشیوا، ارگاشوا،^۲ ۲۰۲۱). رفتار جامعه‌پسند، رفتاری عمدی و ارادی است که به قصد سود رساندن به دیگران و در جهت رفاه و منافع آنان انجام می‌شود (کنترراس-هوئرتا، لوکوود، برد، آپز و کروکت،^۳ ۲۰۲۰)، و همچنین شامل رفتارهایی است که بدون انتظار پاداش مادی یا اجتماعی، مساعدت فرد را برمی‌انگیزد و پاداش آن عموماً همان احساس رضایت‌مندی درونی فرد یاری‌رسان است که این رفتارهای شامل کمک کردن به دیگران، دلسوزی نشان دادن، موافق و منصف بودن نسبت به دیگران است (یعقوبی، محمدی، ذوقی‌پایدار و فرهادی، ۱۴۰۰). محیط‌های مثبت خانوادگی رفتارهای جامعه‌پسندانه در نوجوانان را افزایش می‌دهد و طرد شدن و نادیده گرفته شدن از سوی دیگران (پذیرش اجتماعی کمتر)، سطوح پایین رفتار جامعه‌پسند را به دنبال دارد (ژانگ فو، جینگ و لیائو،^۴ ۲۰۲۳). رفتار جامعه‌پسند در کنار راهبردهای انطباقی تنظیم هیجان به‌واسطه ایجاد هیجانات مثبت، بهزیستی روان‌شناختی آنها را تسهیل می‌کند؛ بنابراین، پیامدهای مثبت رفتار جامعه‌پسند علاوه بر آن که دیگران را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بر شخص فاعل نیز اثر می‌گذارد هرچند شخص فاعل چنین انتظاری نداشته باشد (توصیفیان، مرعشی و بشلیده، ۱۴۰۰).

در راستای اهداف پژوهش نتایج مطالعات صدیق‌ارفعی، رشیدی و تابش (۱۴۰۱) نشان داد که با افزایش کنترل روان‌شناختی، والدگری هلیکوپتری میزان رفتارهای پرخطر افزایش می‌یابد. سبک‌های ناکارآمد والدگری ارتباط مستقیمی با بروز رفتارهای پرخطر در نوجوانان دارد (پادایلا والکر، ۲۰۲۱). کوئی، آلن، فینچام، می و لائو^۵ (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای دریافته‌اند که والدگری هلیکوپتری با سوء مصرف الکل مرتبط است. سبک‌های فرزندپروری مقتدرانه والدین با ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی فرزندان رابطه مثبت دارد (بشارت، هوشمند، رضازاده و غلامعلی لواسانی، ۱۴۰۰). امامی‌میبدی، احدی و فرح‌بیجاری (۱۴۰۰) در پژوهش خود نشان دادند که ارتباط والد-فرزند، نیازهای بنیادین روان‌شناختی و خودپنداره به صورت معنادار عزت‌نفس را در نوجوانان پیش‌بینی می‌کند. نیازهای بنیادین در کاهش اعتیاد به بازی آنلاین نقش داشته و کاهش میزان اعتیاد به بازی در بهبود رفتارهای جامعه‌پسند اثرگذار است (یعقوبی و همکاران، ۱۴۰۱). همچنین نتایج مطالعات کوزان، بالوقلو، کسبسی و آرپاچی^۶ (۲۰۱۹) نشان داد که نیازهای بنیادین روان‌شناختی با رفتارهای پرخطر و استفاده نادرست از شبکه‌های اجتماعی ارتباط منفی دارد.

پدیده والدگری هلیکوپتری نرخ شیوعی بین ۶۰-۷۰ درصد در بین جوانان و نوجوانان دارد (فولادی، پورشهریار و ابراهیمی، ۱۴۰۱). اما همچنان در مورد اینکه والدگری هلیکوپتری دقیقاً چه نوع پدیده‌ای می‌باشد و میزان شیوع و ارتباط آن با نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند در جوامع مختلف چگونه است، دانش محدودی وجود دارد. از آن جاکه نوجوانی دوره گذار و ورود به بزرگسالی است و چنانچه والدین در فراهم ساختن امکان تجربه استقلال، شایستگی و تعلق افراط و تفریط داشته

1. Cao, Li & Ye
2. Yoldashiva, Argashva
3. Societal behavior
4. Contreras-Huerta, Lockwood, Bird, Apps & Crockett
5. Zhang, Fu, Jing & Liao
6. Cui, Allen, Fincham, May & Love
7. Kozan, Baloglu, Kesici & Arpacı

باشند، فرزندان در پذیرش نقش‌های حرفه‌ای، اجتماعی و زندگی آتی به مشکل بر خواهند خورد، بر این اساس و به منظور پوشش خلاء موجود پژوهش حاضر بر آن است که با نگاهی نو و معرفی متغیرهایی از قبیل والدین هلیکوپتری، نیازهای بنیادین روان‌شناختی و جامعه‌پسندی، مسیر جدیدی را روی دانش موجود در این زمینه ارائه دهد و با پرکردن خلا پژوهشی در این زمینه، موجب تقویت دانش در این زمینه گردد. بنابراین پژوهش حاضر درصدد آن است که آیا بین والدین هلیکوپتری با نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند در نوجوانان با نقش تعدیل‌گر جنسیت ارتباط وجود دارد؟

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش کلیه دانش‌آموزان مقطع نهم، دهم و یازدهم منطقه ۲ شهر گرگان در سال ۱۴۰۲ بود. بر اساس آمار به دست آمده کل جامعه آماری مورد مطالعه ۴۵۰۰ نفر بودند که با استفاده از جدول مورگان ۳۲۰ نفر انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل الف) رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش، ب) در قید حیات بودن والدین بود. ملاک خروج از پژوهش شامل: الف) عدم رضایت برای شرکت در پژوهش، ب) وجود پرسش‌نامه مخدوش بود. پس از کسب مجوزهای لازم از اداره آموزش و پرورش شهر گرگان و هماهنگی لازم با مدیریت مدارس، پرسش‌نامه‌های پژوهش بین دانش‌آموزان توزیع گردید. به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی شرکت‌کنندگان از آزادی انتخاب عدم مشارکت در پژوهش برخوردار بوده و به آنها درباره اصول رازداری و محرمانه بودن اطلاعات پرسش‌نامه‌ها اطمینان داده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS-24 انجام شد.

ابزارهای پژوهش

الف) پرسش‌نامه والدگری هلیکوپتری^۱ (HPB): نسخه کوتاه ابزار والدگری هلیکوپتری توسط پیستلا، ایزو، ایزولانی و بیاوکو^۲ (۲۰۲۰) طراحی شده است. این ابزار خودگزارشی دارای ۱۰ گویه می‌باشد که نگرش و درک نوجوانان را از رفتارهای والدگری با عباراتی مانند مادرم همه تصمیم‌های زندگی من را می‌گیرد؛ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. شرکت‌کنندگان باید میزان موافقت خود را با هریک از عبارات در قالب طیف لیکرت هفت درجه‌ای از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۷) مشخص سازند. کمترین امتیاز در آن برابر ۱۰، نمره میانه ۲۸ و بیشترین نمره برابر با ۷۰ در نظر گرفته می‌شود که به ترتیب نشان‌دهنده کمترین میزان دخالت والدین تا بیشترین میزان از ادراک نوجوانان از رفتارهای هلیکوپتری والدین است. میزان اعتبار ابزار از نوع همسانی درونی برای مادران ۰/۷۸ و برای پدران ۰/۷۹ می‌باشد؛ همچنین روایی همگرا آن نیز بین دو نسخه پدر و مادر ۰/۶۵ گزارش شده است (پیستلا و همکاران، ۲۰۲۰). در پژوهش فولادی و همکاران (۱۴۰۰) به منظور آماده‌سازی پرسش‌نامه والدگری هلیکوپتری در نمونه ایرانی، به روش ترجمه مجدد، ابتدا این مقیاس به فارسی ترجمه شد. سپس با همکاری دو متخصص زبان انگلیسی، ترجمه فارسی مجدد به انگلیسی برگردانده شد. در گام بعد با ارزیابی تفاوت‌های موجود بین نسخه‌های انگلیسی با استفاده از فرایند مرور مکرر، این تفاوت‌ها به حداقل ممکن کاهش یافت. سپس تشابهات معنایی بین دو نسخه فارسی و انگلیسی مورد بررسی قرار گرفت و پس از آن با نظرخواهی از ۱۰ نفر از اعضای هیئت علمی و ۱۰ نفر از افراد مشابه نمونه، گویه‌های پرسش‌نامه از نظر روایی صوری و تطابق فرهنگی مورد ارزیابی و تأیید قرار گرفت. همچنین نتایج تحلیل عاملی اکتشافی در نمونه نوجوانان دختر ایرانی با روش مؤلفه‌های اصلی و چرخش واریماکس حاکی از ساختار دو عاملی (درگیری ذهنی و درگیری عملی) برای ابزار والدگری هلیکوپتری بود که در مجموع ۵۵/۰۴ درصد از واریانس کل را برآورد می‌کردند و ضریب همسانی درونی ابزار والدگری

1. Helicopter Parenting Questionnaire

2. Pistella, Izzo, Isolani, Ioverno & Baiocco

هلیکوپتری ($a=0/85$). در آن پژوهش مطلوب گزارش شد. پایایی پرسش‌نامه در پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ $0/93$ به دست آمد.

ب) پرسش‌نامه نیازهای بنیادین روان‌شناختی^۱ (BNSG-S): این پرسش‌نامه به وسیله لاگاردیا، رین، کوچمن و دسی^۲ در سال ۲۰۰۰ ساخته شده است که میزان احساس حمایت (ارضا) از نیازهای خودمختاری، شایستگی و ارتباط با دیگران را می‌سنجد و شامل ۲۱ سوال است که بر اساس مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرتی ($1=اصلا درست نیست تا 7=بسیار درست است$) درجه‌بندی شده است (لاگاردیا و همکاران، ۲۰۰۰). این شیوه نمره‌گذاری برای برخی سوالات معکوس است. شیوه نمره‌گذاری بدین صورت است که امتیازات آزمودنی از ۲۱ ماده‌ی مقیاس، باید با یکدیگر جمع شوند. حداقل امتیاز ممکن ۲۱ و حداکثر ۱۴۷ خواهد بود. خرده مقیاس‌های پرسش‌نامه خودمختاری، شایستگی و ارتباط است و ضرایب پایایی حاصل از اجرای این پرسش‌نامه برای خرده مقیاس‌ها به ترتیب $0/92$ ، $0/92$ ، $0/92$ و برای نمره کل پرسش‌نامه $0/92$ گزارش شده است. روایی همگرایی پرسش‌نامه از طریق محاسبه همبستگی با مقیاس روان‌درستی برای خودمختاری $0/31$ ، شایستگی $0/37$ و ارتباط $0/24$ گزارش شده است (لاگاردیا و همکاران، ۲۰۰۰). در ایران نیز این مقیاس در نمونه‌های مدیران و دانشجویان ایرانی توسط قربانی و واتسون (۲۰۰۴) اجرا شده و از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است به طوری که آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه نیز بین $0/76$ تا $0/79$ در نوسان است. همچنین در پژوهش شادجو و همکاران (۱۴۰۱) اعتبار پرسش‌نامه بر اساس آلفای کرونباخ برابر با $0/79$ بوده است. پایایی پرسش‌نامه در پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ $0/87$ به دست آمد.

ج) پرسش‌نامه مجموعه شخصیت جامعه‌پسند^۳ (PSB): این ابزار توسط لوئیس پتر در سال ۲۰۰۲ ساخته شده است. صفاری‌نیا و باجلان (۱۳۹۰) نسخه فارسی این پرسش‌نامه ۳۰ گویه‌ای را تهیه و بر روی ۸۵۰ دانشجوی اجرا کردند. این پرسش‌نامه از هفت خرده مقیاس تشکیل شده است که در اصل دو عامل هم‌دلی جهت‌گیری شده به سمت دیگران و کمک‌رسانی را می‌سنجد. روش نمره‌گذاری این ابزار که در یک مقیاس پنج درجه‌ای بر اساس طیف لیکرت برای هر سوال از صفر تا چهار ارزیابی می‌شود. دامنه نمرات پرسش‌نامه از ۰ تا ۱۲۰ است. در پژوهش صفاری‌نیا و باجلان (۱۳۹۰) پایایی پرسش‌نامه با استفاده از روش بازآزمایی $0/98$ و همسانی درونی $0/79$ به دست آمد. همچنین روایی همزمان پرسش‌نامه با پرسش‌نامه شخصیت پنج عاملی نئو مثبت و معنی‌دار بود. همسانی درونی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ $0/87$ به دست آمد. همچنین ضریب آلفا در پژوهش صیدی و صفاری‌نیا نیز با حجم نمونه ($N=373$) محاسبه شد که ضرایب مسئولیت اجتماعی ($0/62$)، ارتباط هم‌دلانه ($0/42$)، نگاه از منظر دیگران ($0/34$)، پریشانی‌فردی ($0/32$)، استدلال اخلاقی دو جانبه ($0/74$)، سایر استدلال‌های جهت‌گیری شده ($0/71$) و نوع‌دوستی خودگزارش‌دهی ($0/65$) به دست آمد (صیدی و صفاری‌نیا، ۱۳۹۴). آلفای کرونباخ کل پرسش‌نامه در پژوهش صیدی و همکاران (۱۳۹۸) نیز $0/70$ به دست آمد. پایایی پرسش‌نامه در پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ $0/81$ به دست آمد.

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان در پژوهش نشان داد که $50/6$ درصد دانش‌آموزان را دختران و $49/4$ درصد را پسران تشکیل دادند. همچنین با توجه به اهمیت بررسی نقش تعدیل‌گر جنسیت سعی بر آن شده که تعداد پسران و دختران نزدیک به

1. Basic Needs Satisfaction in General Scale
2. La Guardia, Ryan, Couchman & Deci
3. Pro_Social Behavior Questionnaire

هم انتخاب شود. میانگین سن دانش‌آموزان ۱۶/۹ و انحراف استاندارد آن ۱/۱ بود. جدول ۱، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش به تفکیک جنسیت

متغیر	دختران		پسران	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
والدگری هلیکوپتری	۵۹/۳۵	۷/۳۱	۴۴/۲۷	۶/۹۳
نیازهای بنیادین روان‌شناختی	۸۹/۵۵	۱۱/۷۲	۸۱/۰۲	۱۰/۳۴
رفتار جامعه‌پسند	۷۷/۰۹	۵/۲۴	۶۹/۸۵	۵/۱۱

با توجه به نتایج جدول ۱، میانگین متغیرهای والدین هلیکوپتری، نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند بین دختران و پسران تفاوت‌هایی مشاهده می‌شود. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۴	۶	۷
۱. والدگری هلیکوپتری	-						
۲. خودمختاری	*-۰/۲۴	-					
۳. شایستگی	*-۰/۲۷	*۰/۴۵	-				
۴. ارتباط	**۰/۲۲	**۰/۳۹	*۰/۵۵	-			
۵. همدلی با دیگران	*-۰/۲۸	**۰/۵۶	**۰/۳۴	**۰/۴۶	-		
۶. کمک‌رسانی	*-۰/۴۲	*۰/۴۹	**۰/۳۱	**۰/۴۸	**۰/۵۳	-	
۷. رفتار جامعه‌پسند	**۰/۵۱	*-۰/۴۳	**۰/۳۸	**۰/۳۶	**۰/۴۹	*-۰/۵۲	-

** $(p < 0.05)$ * $(p < 0.01)$

با توجه به نتایج جدول ۲، بین والدین هلیکوپتری با نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند رابطه منفی و معنادار وجود دارد، به عبارتی هرچه والدگری هلیکوپتری افزایش یابد، احساس ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند نیز کاهش می‌یابد. ضرایب همبستگی مشاهده شده در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار بوده است.

قبل از تحلیل استنباطی داده‌ها، از طریق نمودار باکس ویسکر داده‌های پرت هر متغیر بررسی و داده پرت مشاهده نشد. خطی بودن متغیرها از طریق نمودار پراکندگی مورد بررسی قرار گرفت و تأیید شد. جهت بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده گردید که عدم معناداری نتایج این آزمون برای تمامی متغیرها در سطح ۰/۰۵ حکایت از نرمال بودن توزیع داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش داشت. به منظور بررسی مفروضه استقلال خطاها از آماره دوربین-واتسون استفاده شد، نتایج نشان داد آزمون دوربین واتسون ۲/۰۹ و ۱/۷۷ به دست آمد که انجام آزمون با رگرسیون را تأیید می‌کند. با توجه به ضریب تعیین به دست آمده از خروجی آزمون تنها ۰/۰۶۵ از تغییرات نیازهای بنیادین روان‌شناختی و ۰/۷۶ از تغییرات رفتارهای جامعه‌پسند را والدگری هلیکوپتری در مدل توجیه می‌کند. هم‌خطی چندگانه متغیرهای پیش‌بین با استفاده از آماره تحمل و عامل تورم واریانس مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد که ارزش‌های تحمل به دست آمده برای متغیرها ۰/۲۵۶ بود که بالاتر از ۰/۰۱ است. همچنین مقدار عامل تورم واریانس به دست آمده برای متغیرها ۱/۶۸ بود که کوچکتر از ۱۰ است و نشان‌دهنده عدم هم‌خطی چندگانه بین متغیرها می‌باشد. برای آزمون سؤال پژوهش مبنی بر نقش تعدیل‌کنندگی جنسیت در رابطه بین والدین هلیکوپتری، نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند در نوجوانان، با توجه به این که جنسیت یک متغیر اسمی است و در مطالعات نقش

تعدیل‌کننده دارد، آزمون آماری مناسب تحلیل رگرسیون سلسله مراتبی است. همچنین برای تأیید نتایج از آزمون Z مقایسه ضرایب همبستگی چندگانه در دو جنس به عنوان تحلیل تکمیلی استفاده شد. در جدول ۳ نتایج آزمون برازش و مفروضات رگرسیون برای متغیرهای نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند آمده است.

جدول ۳. آزمون برازش و مفروضات رگرسیون

مدل رگرسیونی	برازش مدل (آزمون آنووا)		قدرت تبیین مدل	
	مقدار F	مقدار P	همبستگی چندگانه ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده
۱	۵۴/۹	۰/۰۰۱	۰/۷۸	۰/۲۳
۲	۷۲/۴	۰/۰۰۱	۰/۶۳	۰/۳۰

نتایج جدول ۳ نشان داد که مدل‌های رگرسیونی اول و دوم که نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتار جامعه‌پسند را پیش‌بینی می‌کردند از برازش آماری برخوردار بودند و بر این اساس والدگری هلیکوپتری توانست نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند را پیش‌بینی کند ($p < ۰/۰۵$). ضریب تعیین تعدیل شده نشان داد والدگری هلیکوپتری ۲۳ درصد از واریانس نیازهای بنیادین روان‌شناختی و ۳۰ درصد از واریانس رفتارهای جامعه‌پسند را تبیین کرد. نتایج آزمون رگرسیون به منظور پیش‌بینی نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند بر اساس والدگری هلیکوپتری در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. ضرایب رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند بر اساس والدگری هلیکوپتری

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	ضریب تاثیر خطای		ضریب تاثیر مقدار t	مقدار P	شاخص‌های هم‌خطی	
		غیراستاندارد	استاندارد			Tolerance	VIF
نیازهای بنیادین	بنیادین مقدار ثابت	۴/۵۷	۴۶/۳۱	۵/۳۶	۰/۰۰۱	-	-
روان‌شناختی	والدگری هلیکوپتری	۰/۱۷	-۰/۱۱	-۰/۴۲	۰/۰۰۲	۰/۵۸	۱/۴۳
رفتارهای جامعه‌پسند	مقدار ثابت	۵/۶۳	۲۸/۳۹	۵/۱۲	۰/۰۰۱	-	-
	والدگری هلیکوپتری	۰/۱۲	-۲۸۰	-۱۹/۶۲	۰/۰۰۱	۰/۴۶	۱/۰۶

یافته‌های جدول ۴ نشان داد نقش پیش‌بین متغیر والدگری هلیکوپتری تأیید شد و می‌توان نتیجه گرفت که والدگری هلیکوپتری توانایی پیش‌بینی نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند را دارد ($p < ۰/۰۵$). به عبارتی با افزایش والدگری هلیکوپتری میزان ارضاء نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند نیز کاهش می‌یابد. بررسی ضرایب استاندارد نشان داد که میزان تاثیر متغیر والدگری هلیکوپتری بر نیازهای بنیادین روان‌شناختی ۱۶/۰۵- و رفتارهای جامعه‌پسند ۱۹/۶۲- بود. در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که متغیر والدگری هلیکوپتری توانایی پیش‌بینی نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند را دارد. مقایسه ضرایب همبستگی چندگانه متغیرهای متغیرهای والدین هلیکوپتری، نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند در نوجوانان دختر و پسر با استفاده از آزمون Z ارائه شده است.

جدول ۵. مقایسه ضرایب همبستگی چندگانه متغیرها بر والدگری هلیکوپتری در دو جنس

جنسیت	همبستگی چندگانه R	Zr	مقدار Z	P
دختران	۰/۷۸۱	۰/۹۸۲	۲/۶۶۳	۰/۰۰۱
پسران	۰/۶۳۲	۰/۷۰۴		

بر اساس نتایج جدول ۵، با توجه به این که مقدار Z به دست آمده (۲/۶۶۳) بزرگ‌تر از Z جدول (۲/۵۸) در سطح خطای ۰/۰۱ می‌باشد، می‌توان گفت که بین میزان دو ضریب همبستگی چندگانه در دو جنس، تفاوت معناداری مشاهده می‌شود. بدین معنی که روابط چندگانه متغیرهای والدین هلیکوپتری با نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند در نوجوانان دختر بیشتر است.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی ارتباط بین والدین هلیکوپتری با نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند در نوجوانان: نقش تعدیل‌گر جنسیت انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که با افزایش والدگری هلیکوپتری، احساس ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی نوجوانان کاهش می‌یابد. این یافته با نتایج مطالعات یعقوبی و همکاران (۱۴۰۱)، امامی‌میبدی و همکاران (۱۴۰۰)، بشارت و همکاران (۱۳۹۴)، کوزان و همکاران (۲۰۱۹) همسو بود.

در تبیین این یافته باید خاطر نشان کرد که در سبک والدگری هلیکوپتری، فرزندان به خودتمایز سازی کامل دست نمی‌یابند و در نتیجه اضطراب زیادی تجربه می‌کنند. با توجه به دیدگاه بوئن تمایزنا یافتگی هیجانی زیربنای اصلی تمام مشکلات روان‌شناختی مانند خودپنداره ضعیف و عدم سازگاری می‌باشد. افراد تمایز نیافته به راحتی هیجان‌زده می‌شوند و زندگی آنها تحت تاثیر دیگران می‌باشد. این افراد معمولاً به فرمان‌برداری یا نافرمانی از دیگران به سرعت واکنش نشان می‌دهند و انگیزش درونی و برنامه‌ریزی آنان ضعیف می‌باشد؛ که این عوامل در سازگاری افراد نقش مهمی ایفا می‌کنند (کوزان و همکاران، ۲۰۱۹). از آنجایی که این والدین بیش از اندازه از فرزندان خود حمایت می‌کنند و به دنبال ایجاد شرایطی پایدار هستند که از هر گونه اتفاق خارج از چهارچوبی عاری باشد. این توجه حوزه وسیعی از فعالیت‌های کودکان را در بر می‌گیرد و باعث می‌شود تا این کودکان تصور دقیق و روشنی از وضعیت عینی و شرایط واقعی که قرار است در بزرگسالی با آن مواجه شوند نداشته باشند. این امر به وابستگی بیش از حد آنها به والدین و استقلال و خودمختاری پایین فرزندان می‌انجامد. در این شرایط فرزندان مجبورند که از والدین به صورت مطلق پیروی کنند که این خود پیامدهای منفی بسیاری دارد، از جمله اینکه فرزندان نسبت به توانایی‌های خود شک کرده و خودکارآمدی، شایستگی و احساس استقلال آنها کاهش پیدا می‌کند و بنابراین نیازهای بنیادین روان‌شناختی آنها ارضا نمی‌شود (امامی‌میبدی و همکاران، ۱۴۰۰).

یافته دیگر پژوهش نشان داد که با افزایش والدگری هلیکوپتری رفتارهای جامعه‌پسند در نوجوانان کاهش می‌یابد. این یافته با نتایج پژوهش صدیق‌ارفعی و همکاران (۱۴۰۱)، پادایلا والکر و همکاران (۲۰۲۱)، کوئی و همکاران (۲۰۱۹) همسو بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت که به طور خاص، فرزندپروری هلیکوپتری، شکل منحصر به فردی از مداخله و کنترل بیش از حد والدین در زندگی فرزندان جوانشان است، با توجه به اینکه در این نوع فرزندپروری والدین به جای فرزند خود، تصمیم‌گیری‌های مهمی را انجام می‌دهند و سعی در حل مسائلی دارند که فرزندشان می‌تواند به طور منطقی آنها را حل کند. از طرف دیگر با توجه به اینکه والدین چارچوب‌های سفت و سختی را برای لحظه لحظه زندگی فرزندان در نظر می‌گیرند و به دنبال این هستند که فرزندانشان کوچک‌ترین مشکلی را نداشته باشند، در نتیجه فرزندان این خانواده‌ها، معمولاً عملکرد خود را با دید منفی و انتقادی ارزیابی می‌کنند و دائماً و به صورت غیر منطقی به دنبال انجام عملکرد عالی و بدون هیچ‌گونه عیب و نقص هستند (صدیق‌ارفعی و همکاران، ۱۴۰۱). فرزندپروری هلیکوپتری با پیامدهای منفی از قبیل عزت‌نفس پایین و مشکلات درونی‌سازی همراه می‌شود و همچنین با توجه به آنکه والدین در اعمال کنترل و دخالت، فرزندان را مجبور می‌کنند که در فعالیت‌های اجتماعی مطابق با انتظارات آنها عمل کرده و در صورت ممانعت، آنها را سرزنش می‌کنند، بنابراین فرزندان، فعالیت‌های اجتماعی را مسبب این‌گونه برخوردهای منفی والدین تلقی کرده و نسبت به رفتار جامعه‌پسند نگرش منفی پیدا می‌کنند (پادایلا والکر و همکاران، ۲۰۲۱).

همچنین اثر تعدیل‌گر جنسیت در ارتباط بین والدین هلیکوپتری با نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتارهای جامعه‌پسند نوجوانان در گروه دختران معنادار بود، اما در گروه پسران جنسیت رابطه بین متغیرهای ذکر شده را تعدیل نکرد. این یافته اینگونه تبیین می‌شود که محدودیت‌های بسیار در خانواده‌هایی با افکار سنتی، وجود نابرابری‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی در بستر جامعه برای دختران و والدگری هلیکوپتری که با افزایش حمایت افراطی مشخص می‌شود، منجر به محدودسازی شدید استقلال دختران می‌شود که با سن آنان همخوان نیست، در این شیوه رشد روانی-اجتماعی فرزندان با مداخله و مزاحمت تحلیل می‌رود و توانایی آنها را برای کسب استقلال و هویت شخصی بازاری می‌کند، تنظیم هیجان مستقل نیز در دختران کمتر به وجود می‌آید و این خودتنظیمی ضعیف می‌تواند منجر به کاهش احساس ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رفتار جامعه‌پسند دختران شود. از دیگر سو چنین محدودیت‌هایی برای پسران در مقایسه با دختران بسیار کمتر وجود دارد و به همین سبب نقش تعدیل‌گر جنسیت در ارتباط متغیرهای پژوهش در پسران معنادار نشده است.

از محدودیت‌های این پژوهش، محدود بودن شرکت‌کنندگان به دانش‌آموزان دوره متوسطه شهر گرگان است. بنابراین لازم است در تعمیم یافته‌ها به سایر گروه‌ها احتیاط کرد. محدودیت دیگر پژوهش استفاده از ابزار خودگزارشی بود. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده بر روی دانش‌آموزان سایر مقاطع تحصیلی و در دیگر شهرها با فرهنگ‌ها و آداب رسوم مختلف انجام شود و از روش‌های دیگری در کنار پرسش‌نامه جهت گردآوری اطلاعات استفاده شود. با توجه به اینکه سبک والدگری حاکم در خانواده‌ها یکی از مهمترین عوامل در شکل‌گیری شخصیت و رشد روانی فرزندان است پیشنهاد می‌شود که با برگزاری دوره‌های آموزشی و با استفاده از رسانه‌های جمعی در مورد ویژگی‌ها و تاثیرات انواع سبک‌های والدگری به خصوص والدگری هلیکوپتری به افزایش آگاهی والدین، جوانان و مشاوران مدارس کمک شود.

موازین اخلاقی

محرمانه بودن اطلاعات شرکت‌کنندگان، جلب رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان، ارائه اطلاعات کامل در مورد پژوهش، رعایت حریم خصوصی داوطلبان و دقت در استناددهی از اصول اخلاقی حاکم بر این پژوهش بوده است.

تقدیر و تشکر

از تمام شرکت‌کنندگان این پژوهش که نهایت همکاری را در اجرای پژوهش داشتند، صمیمانه قدردانی می‌شود.

مشارکت نویسندگان

نویسنده اول گردآوری داده‌ها و نگارش نسخه اولیه مقاله، تجزیه و تحلیل داده‌ها را بر عهده داشت. نویسنده دوم در ویرایش نهایی مقاله مشارکت داشته است.

تعارض منافع

نویسندگان اظهار می‌دارند که هیچگونه تعارض منافی در رابطه با یافته‌های مطالعه حاضر وجود ندارد.

منابع

- امامی میدی، الهام؛ احدی، بتول؛ فرح بیجاری، اعظم. (۱۴۰۰). پیش‌بینی عزت نفس نوجوانان براساس رابطه والد-فرزند، نیازهای بنیادین روان‌شناختی و خودپنداره. فصلنامه پژوهش‌های کاربردی در مشاوره، ۴(۴)، ۲۳-۴۵. https://www.jarci.ir/article_252625.html

- بشارت، محمدعلی؛ هوشمند، سیده نعیمه؛ رضازاده، سید محمدرضا؛ غلامعلی لواسانی، مسعود. (۱۴۰۰). نقش تعدیل‌کننده ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی در رابطه بین سبک‌های فرزندپروری والدین و رضایت زناشویی فرزندان. دوفصلنامه روان‌شناسی خانواده، ۲(۱)، ۲۸-۱۵. https://www.ijfpjournal.ir/article_245501
- پورشهریار، حسین؛ فولادی، فاطمه؛ اسکندری جم، ریحان. (۱۴۰۲). رابطه والدگری هلیکوپتری با سازگاری تحصیلی: نقش واسطه‌ای اضطراب در دانشجویان. فصلنامه روان‌شناسی کاربردی، ۱۷(۳)، ۱۲۰-۹۷. [APSY.2021.223915.1163/10.48308.97-120](https://www.apsey.com/2021/223915.1163/10.48308.97-120)
- تابع‌بردار، فریبا؛ اسماعیلی، معصومه؛ کارآمد، محبوبه. (۱۳۹۹). پیش‌بینی تحول مثبت نوجوانی براساس سطح نیازهای بنیادین و پیوند والدینی. رویش روان‌شناسی، ۹(۱۱)، ۸۶-۷۷. <http://frooyesh.ir/article-1-2310-fa.html>
- توصیفیان، نگین؛ مرعشی، سید علی؛ بشلیده، کیومرث. (۱۴۰۰). نقش رفتار جامعه‌پسند در ارتقای بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان با واسطه گری هیجانات مثبت و تعدیلگری تنظیم هیجان. پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری، ۱۱(۲)، ۱۰۷-۱۲۲. [CBS.2022.130780.1578/10.22108](https://www.cbsjournal.ir/2022/130780.1578/10.22108)
- خیری پور، زهرا؛ نیکنام، ماندانا. (۱۴۰۱). رابطه بین سبک والدگری هلیکوپتری با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان: نقش واسطه‌ای خودکنترلی. اندیشه‌های نوین تربیتی، ۱۸(۲)، ۲۳۱-۲۱۵. [JONTOE.2021.36268.3353/10.22051.215-231](https://www.jontoe.com/2021/36268.3353/10.22051.215-231)
- زارع زردینی، فاطمه؛ هاشمی، زهرا؛ عبداللهی، عباس. (۱۴۰۱). نقش میانجی‌گری نیازهای بنیادین روان‌شناختی در رابطه عملکرد خانواده با شادکامی در دانشجویان کارشناسی ساکن خوابگاه دانشگاه الزهراء. فصل‌نامه پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی، ۱۳(۱)، ۶۳-۴۳. [JAPR.2022.313228.643693/10.22059](https://www.japr.com/2022/313228.643693/10.22059)
- شادجو، رضوان؛ قنبری پناه، افسانه؛ درتاج، فریبرز؛ قاسمی، مسعود. (۱۴۰۱). مدل ساختاری رفتارهای خودشکن بر اساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی، هویت اخلاقی و خودآگاهی هیجانی دختران جوان. خانواده درمانی کاربردی، ۳(۳)، ۲۷۹-۲۶۳. [AFTJ.2022.332110.1429/10.22034](https://www.aftj.com/2022/332110.1429/10.22034)
- صلاحی، علی اکبر؛ کریمی، مریم. (۱۳۹۹). رابطه شیوه‌های فرزندپروری با نیازهای بنیادی روانی افراد. فصلنامه روان‌شناسی و علوم رفتاری ایران، ۲۱(۱)، ۸۱-۷۳. <https://psyj.ir/afile/phpEBOUgz.pdf>
- صیدی، ستار؛ صفاری نیا، مجید؛ احمدیان، حمزه. (۱۳۹۸). مدل ارتباط پرخاشگری و دیدگاه‌گیری اجتماعی با رفتار جامعه‌پسند با نقش واسطه‌ای اعتماد اجتماعی. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، ۹(۳۶)، ۲۰-۱. <https://ensani.ir/fa/article/440418>
- صفاری نیا، مجید و باجلان، فاطمه. (۱۳۹۰). اعتباریابی و هنجارسازی پرسش‌نامه شخصیت جامعه‌پسند. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور.
- صیدی، ستار؛ صفاری نیا، مجید. (۱۳۹۴). حمایت اجتماعی ادراک‌شده از خانواده، دوستان و معلمان و ابعاد مختلف شخصیت جامعه‌پسند. فصلنامه پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، ۵(۱۷)، ۱۵-۱. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage>
- صدیقی‌ارفعی، فریبرز؛ رشیدی، علیرضا؛ تابش، ریحانه. (۱۴۰۱). پیش‌بینی بروز رفتارهای پرخطر بر اساس کنترل رفتاری و روان‌شناختی والدین و والدگری هلیکوپتری در بزرگ‌سالی نوظهور. پژوهش‌های روان‌شناسی بالینی و مشاوره، ۱۱(۲)، ۹۴-۷۷. doi: 10.22067/tpccp.2022.67725.1005
- فولادی، فاطمه؛ پورشهریار، حسین؛ ابراهیمی، سارا. (۱۴۰۱). رابطه والدگری هلیکوپتری و سلامت روان با بهزیستی تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه: نقش واسطه‌ای خودکارآمدی تحصیلی. فصلنامه پژوهش‌های نوین روان‌شناختی، ۱۷(۶۶)، ۲۲۸-۲۱۷. [JMPR.2022.15264/10.22034](https://www.jmpr.com/2022/15264/10.22034)
- یعقوب‌زاده، ملیحه؛ جبل عاملی، شیدا؛ کاظمی، حمید؛ و حقایق، سیدعباس. (۱۴۰۱). مدل ساختاری نیازهای بنیادین روان‌شناختی و ویژگی‌های شخصیتی هگزاکو با رفتارهای پرخطر با نقش میانجی خلاقیت هیجانی در دانشجویان دانشگاه‌های آزاد استان اصفهان. سلامت اجتماعی، ۹(۲)، ۹۱-۷۷. <https://doi.org/10.22037/ch.v9i2.31579>
- یعقوبی، ابوالقاسم؛ محمدی، سحر؛ ذوقی پایدار، محمدرضا؛ فرهادی، مهران. (۱۴۰۰). تدوین مدل ساختاری تبیین رفتار جامعه‌پسند بر اساس انگیزه تعلق و حساسیت‌پردشدگی با میانجی‌گری اعتماد اجتماعی. شناخت اجتماعی، ۱۰(۱۹)، ۴۳-۲۶.

- Carone, N., Gartrell, N. K., Rothblum, E. D., Koh, A. S., & Bos, H. M. (2022). Helicopter parenting, emotional avoidant coping, mental health, and homophobic stigmatization among emerging adult offspring of lesbian parents. *Journal of Family Psychology*, 36(7), 1205–1215. DOI: 10.1037/fam0001020
- Cao, J., Li, X., & Ye, Z. (2020). Parental psychological and behavioral control and positive youth development among young Chinese adolescents: The mediating role of basic psychological needs satisfaction. *Curr Psychology*, 1(4), 188-196. DOI: 10.1007/s12144-020-00980-1
- Cui, M., Allen, J. W., Fincham, F. D., May, R. W., & Love, H. (2019). Helicopter parenting, self-regulatory processes, and alcohol use among female college students. *Journal of Adult Development*, 26(2), 97-104. DOI: 10.1007/s10804-018-9301-5
- Contreras-Huerta, L. S., Lockwood, P. L., Bird, G., Apps, M. A. J., & Crockett, M. J. (2020). Prosocial Behavior Is Associated with Trans diagnostic Markers of Affective Sensitivity in Multiple Domains. *Emotion*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/emo0000813>
- Ghorbani, N., & Watson, P. J. (2004). Two facets of self-knowledge, the five-factor model, and promotions among Iranian managers. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 32(8), 769-776. <https://doi.org/10.2224/sbp.2004.32.8.769>
- Kozan, H. İ., Baloğlu, M., Kesici, Ş., & Arpacı, İ. (2019). The role of personality and psychological needs on the problematic Internet use and problematic social media use. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6(2), 203–219. DOI: 10.15805/addicta.2018.6.2.0029
- Keerthigha, C., Singh, S., Chan, K., & Caltabiano, N. (2023). Helicopter parenting through the lens of reddit: A text mining study. *Journal of Affective Disorders*, 9(10): 209-217. DOI: 10.1016/j.heliyon. 2023.e20970
- La Guardia, J. G., Ryan, R. M., Couchman, C. E., & Deci, E. L. (2000). Within-person variation in security of attachment: a self-determination theory perspective on attachment, need fulfillment, and well-being. *Journal of personality and social psychology*, 79(3), 367. DOI: 10.1037//0022-3514.79.3.367
- Martela, F., & Ryan, R. M. (2020). Distinguishing between basic psychological needs and basic wellness enhancers: the case of beneficence as a candidate psychological need. *Motivation and Emotion*, 44(1), 116-133. DOI: 10.1007/s11031-020-09823-9
- Pistella, J., Isolani, S., Morelli, M., Izzo, F., & Baiocco, R. (2022). Helicopter parenting and alcohol use in adolescence: A quadratic relation. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 39(2), 134-145. DOI: 10.1177/14550725211009036
- Padilla-Walker, L. M., Millett, M. A., & Memmott-Elison, M. K. (2021). Can helping others strengthen teens? Character strengths as mediators between prosocial behavior and adolescents' internalizing symptoms. *Journal of Adolescence*, 79(1), 70-80.
- Pistella, J., Izzo, F., Isolani, S., Ioverno, S., & Baiocco, R. (2020). Helicopter mothers and helicopter fathers: Italian adaptation and validation of the helicopter parenting instrument. *Psychology Hub*, 37(1), 37-46. DOI: 10.13133/2724-2943/16900
- Penner, L. A., Dovidio, J. F., Piliavin, J. A., & Schroeder, D. A. (2002). Prosocial behavior: Multilevel perspectives. *Annual Review of Psychology*, 56(1), 365–392. DOI: 10.1146/annurev.psych.56.091103.070141
- Young, R., Tully, M., Parris, L., Ramirez, M., Bolenbaugh, M., & Hernandez, A. (2023). Barriers to mediation among U.S. parents of adolescents: A mixed-methods study of why parents choose not to monitor or restrict digital media use. *Computers in Human Behavior*, 23(11), 809-823. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.108093>
- Yuldasheva, M., & Ergashova, Z. (2021). Socio-psychological support adolescents with accentuations of character and aggressiveness. *IJIE*, 4(2), 363-6. DOI: <https://doi.org/10.17605/ijie.v4i2.1269>
- Zhang, S., Feng, R., Fu, N., Liu, Q., He, Y., Turel, O., & He, Q. (2022). The bidirectional relationship between basic psychological needs and meaning in life: A longitudinal study. *Personality and Individual Differences*, 197(11), 178-185. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.111784>
- Zhang, Z., Fu, L., Jing, W., & Liao, Z. (2023). Childhood parental companionship, self-esteem and prosocial behavior in college students: A correlation analysis. *Archives of Psychiatric Nursing*, 43(4), 87-91. <https://doi.org/10.1016/j.apnu.2023.01.002>